

โครงการที่เป็นเลิศ (Best Practice)
เขตตรวจราชการ ที่ ๑๖ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
ศูนย์การเรียนรู้โครงการขยายผลหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

โครงการ ศูนย์การเรียนรู้โครงการขยายผลหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ข้อมูลทั่วไป

ที่ตั้ง หมู่บ้าน บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ ๑๑ ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย
ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน ๓๐๙ คน แยกเป็น ชาย ๑๔๔ คน หญิง ๑๖๕ คน
จำนวน ๑๐๙ ครัวเรือน

ศูนย์การเรียนรู้ฯ ได้มีการบริหารจัดการ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จนประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะใน
เรื่องการบริหารจัดการขยะในชุมชน โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑. สัญญาประชาคม**
- ๒. การจัดการขยะ**
- ๓. การจัดงานศพแบบปลอดขยะ**
- ๔. การจัดตั้งกลุ่มอาชีพ โดยนำขยะไปแปลงเป็นของใช้**
- ๕. จัดตั้งโฮมสเตย์ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม**

สัญญาประชาคม (บวร)
หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste
บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

บ้าน	วัด
✓ ลดสิ่งเหลือใช้ในงานศพ	✓ อบรมศพให้ปลอดมลพิษเป็นสังฆทาน
✓ ใช้ใบตองห่อข้าวเหนียวแทนถุงพลาสติกทุกงาน	✓ ใช้กรวดดอกไม้ธูปเทียน
✓ จัดจุดจัดใบในงานศพ	✓ ทำจากใบตองแทนการใช้กระดาษ
✓ ไม่ใช้พราสาทใส่ศพ	✓ ใช้ยี่เป็งใส่อาทวในการปลงศพ
✓ ปลูกผักสวนครัว ให้ใช้น้ำประปาฟรีตลอดปี	
✓ ทำปุ๋ยมักและน้ำหมักชีวภาพ	
✓ เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ โดยไม่ใช้สารเคมีสำเร็จรูป	
	โรงเรียน
	✓ ใช้น้ำหมักชีวภาพทำความสะอาดห้องน้ำ

บ้านโป่งศรีนคร ↑

การดำเนินการตามสัญญาประชาคม บวร

บ. บ้าน

- ลดการเลี้ยงเหล้าในงานศพ
- ใช้ใบตองห่อข้างเหนียวทุกงาน
- งดจุดธูปในงานศพ
- ไม่ใช้ปราสาทใส่ศพ
- ปลุกผักสวนครัว ให้ใช้ใช้น้ำประปาฟรี
- ทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- เลี้ยงปลา เลี้ยงกบ โดยไม่ใช้อาหารสำเร็จรูป

ว. วัด

- รมรงค์ใช้พัดลมเป็นสังฆทาน
- ใช้กรวยดอกไม้ธูปเทียนทำจากใบตองแทนการใช้กระดาษ
- ใช้ปิ่นโตใส่อาหารในการบิณฑบาต

ร. โรงเรียน

- ใช้น้ำหมักชีวภาพทำความสะอาดห้องน้ำ

การจัดการขยะ ในชุมชนจะดำเนินการดังนี้

๑. ขยะอินทรีย์ จะนำไปทำปุ๋ยหมัก หรือน้ำหมัก เพื่อใช้เอง ถ้าเหลือก็นำไปจำหน่าย ในส่วนที่ใช้เองนั้น สามารถนำไปเป็นอาหารของกบ ปลา ไก่ หมู หรือใส่แปลงผักได้ ส่วนที่เหลือก็นำไปใส่ถุงเพื่อขายต่อไป
๒. ขยะมีพิษ จะมีการตั้งจุดรับขยะประจำหมู่บ้าน เพื่อให้เทศบาลนำไปจัดการอย่างถูกต้อง
๓. ขยะทั่วไป จะคัดแยกใส่ถุงดำ และเทศบาลจะไปจัดเก็บทุกวันเสาร์
๔. ขยะรีไซเคิล นำไปแปรรูป เช่น ไปทำไม้กวาด ไซดักปลา ดักกิ้ง ของที่ระลึก และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใช้ เป็นของที่ระลึกและจำหน่ายได้ ส่วนที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่หรือเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ได้ เช่น แก้ว พลาสติก โลหะ กระดาษ จะมีการคัดแยกไว้เพื่อขายให้กับร้านซื้อของเก่า
๕. บันทึกข้อมูลสถิติไว้เป็นหลักฐาน

การจัดการขยะอินทรีย์

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

- ขยะอินทรีย์ ชุมชนบ้าน โป่งศรีนคร มีการคัดแยก เพื่อนำมา ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้สำหรับการปลูกผักในครัวเรือน
- มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง และ อบจ.เชียงราย ส่งเจ้าหน้าที่เป็น ชุมชนต้นแบบในการใช้เสวียนทำปุ๋ยหมักจากเศษใบไม้ สัตว์รอบโค่นต้นไม้

←บ้านโป่งศรีนคร

กลุ่มปุ๋ยหมัก

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

- บ้านโป่งศรีนคร มีการรณรงค์ทำปุ๋ยแบบง่ายๆ และไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องอัดเม็ดปุ๋ย โดยทุกครัวเรือนต้องมียอดกบปุ๋ยหมัก เพื่อนำไปใช้สำหรับพืชผักสวนครัวที่ปลูกกับเอง ทำให้ลดค่าใช้จ่าย และเป็นการจัดการขยะเป็นอย่างดี ส่วนทางหมู่บ้านก็จะมีการ ทำปุ๋ยหมักกองกลางไว้ทำร่วมกับแล้วแบ่งกับใช้

←บ้านโป่งศรีนคร

กิจกรรมการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

บ้านโป่งศรีนคร ↑

■ ชุมชนมีการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ดูแลภูมิทัศน์หน้าบ้านของตนเอง และบริเวณถนนทางไกลเพื่อให้มีความสะอาด เรียบร้อย สวยงาม ปลูกพันธุ์ไม้มาบด และเน้นที่ การปลูกผักสวนครัวที่นอกจาก ใช้ตกแต่งหน้าบ้านได้แล้ว ยังเป็นประโยชน์กับสุขภาพ เพราะไม่มีสารเคมี ช่วยลดรายจ่ายในครัวเรือน

กิจกรรมการปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษ

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ ช่วงหน้าฝนชาวบ้าน ปลูกผักสวนครัว-พืชผักตาม ทั่วครัวเรือน สามารถเอาใบเสร็จสำเนาประจำมาแลกเงินจากกองทุนหมู่บ้าน ต่อรอง 1 บาท เพื่อสนับสนุนการปลูกผักเพราะที่บ้านแล้วชาวบ้าน จำเป็นต้องใช้ประจำสำหรับการบริโภค นอกจากนั้น โอบต.ยัง ของ การประชุมหมู่บ้าน ว่าถ้าบ้านไหนไม่ปลูกผักสวนครัว บ้านนั้นห้ามเด็ดผักของเพื่อนบ้านกินเด็ดขาด ส่วนบ้านไหน ที่ปลูกผัก ก็สามารถเด็ดผักกินกับระหว่างเพื่อนบ้านได้

← บ้านโป่งศรีนคร

การจัดการขยะอันตราย

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

บ้านโป่งศรีนคร →

- ชุมชนบ้านโป่งศรีนคร มีการคัดแยกขยะอันตรายจากครัวเรือน
- เพื่อนำไปรวบรวมไว้ที่จุดบริการที่เก็บขยะอันตราย
- ทุกครัวเรือนนำขยะอันตรายมาทิ้ง ณ ที่เก็บขยะอันตราย
- ทุก 3-6 เดือน ขนส่งไปโรงพยาบาลป่าแดดเพื่อไปกำจัดอย่างถูกวิธี

การจัดการขยะทั่วไป

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ ชุมชนบ้านโป่งศรีนครมีการ จัดแยกขยะทั่วไป เช่น กุ้งพลาสติก กล่องนม นามารถรวบรวมและขาย กิโลกรัมละ 2 บาท ให้กับบริษัทกรีนไลน์ เอนเนอจี (ประเทศไทย) จำกัด ส่วนที่เหลือ นำไปฝังกลบที่เทศบาลตำบลโรงช้างนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป

สร้างรายได้จากเศษวัสดุเหลือใช้

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

บ้านโป่งศรีนคร ↑

■ แนวคิด นวัตกรรมกระป๋อง

กระป๋องกาแฟจากบ้านเชียงชัย ที่ไม่ใช้ดื่ม จึงมีแนวคิด นำมาทำชุดเฟอร์นิเจอร์รับแขก (โต๊ะ เก้าอี้) เพื่อเพิ่มมูลค่า และประโยชน์ใช้สอย

■ วัสดุอุปกรณ์

1. กระป๋องกาแฟ
2. กาวร้อน
3. กาวซิลิโคน
4. ก้อนฟิวส์ (ถ่าน)
5. เบาะรองนั่ง

■ ขั้นตอนการทำเก้าอี้

1. นำกระป๋องกาแฟ มาจัดวางเรียงกันแล้วใส่กาวร้อน
2. ตั้งเป็นทรงสี่เหลี่ยม หรือทรงกลม ประมาณ 4-5 ชั้น
3. ใส่กาวซิลิโคนภายในขอบด้านบนของกระป๋อง
4. นำก้อนฟิวส์ ติดใส่ด้านบนเพื่อเป็นเบาะนั่ง
5. นำเบาะรองนั่งมาวางแล้วใส่กาวหรือตอกตะปูยึด

กลุ่มอาชีพจากเศษผ้า

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

บ้านโป่งศรีนคร →

■ ไม้อัดพื้นจากเศษผ้า เป็นการนำเศษผ้ามามัดติดกับด้ามไม้ไผ่ เป็นภูมิปัญญาการประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ไม้้อัดพื้น

■ การทำผ้าเช็ดมือ และเบาะรองนั่ง

■ นอกจากเป็นการประหยัดเพราะสามารถทำเครื่องมือใช้ขึ้นมาเองแล้ว ยังสามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านในการรวมกลุ่มสร้างอาชีพ

การจัดการขยะรีไซเคิล

หมู่บ้านปลอดขยะ: zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ **ชุมชนบ้านโป่งศรีนคร** มีการคัดแยกขยะและขายขยะ โดยแยกประเภท พลาสติก โลหะ แก้ว และเศษกระดาษ ทุกวันที่ 15 ของเดือน จะนำมาขาย ให้แก่คณะกรรมการเพราะรับซื้อราคาแพงกว่าพ่อค้ารายอื่นๆ โดยกรรมการ จะชักชวนทั่วหมู่บ้านรับซื้อเอง และนำไปขายต่อ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยได้รับเงินสนับสนุนจากเทศบาลตำบลโรงช้าง และทำให้มีชุมชนเวียนภายในชุมชน ชุมชนเกิดความรักบ้านเกิด และมีความสามัคคีกับกาอับชุมชน และเกิดความยั่งยืนให้แก่ชุมชน

← บ้านโป่งศรีนคร

ฐานการเรียนรู้สิ่งประดิษฐ์รีไซเคิล

หมู่บ้านปลอดขยะ: zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ การนำขยะมูลฝอยให้นำมาประดิษฐ์ เช่น ของนำมารับประทาน ผงซักฟอก พลาสติก นำมาทำสิ่งประดิษฐ์รีไซเคิล สร้างรายได้ ให้กับชุมชนในการนำมารักษาให้ในชุมชนศึกษาฐานการจัดการขยะ บ้านโป่งศรีนคร

บ้านโป่งศรีนคร ↑

การจัดการขยะจาก งานศพ

หมู่บ้านปลอดขยะ: zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

บ้านโป่งศรีนคร →

- ✓ ใช้น้ำตองกล้วยห่อข้าวเหนียวแทนถุงพลาสติก
- ✓ งดเลี้ยงเหล้าในงานศพ
- ✓ ไม่ใช้ปราสาทไฟศพ
- ✓ งดจุดธูปในงานศพ

การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ และเยาวชน

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ กลุ่มผู้สูงอายุ

นำขยะที่ได้นำมาบริจาคให้กับหมู่บ้านทุกวันเสาร์ เพื่อส่งเสริมผู้สูงอายุ

■ กลุ่มเยาวชน

นำขยะที่ได้นำมาทำเป็นของกำไล เพื่อจำหน่ายให้กับหมู่บ้านศึกษาดูงาน

บ้านโป่งศรีนคร →

การมีส่วนร่วมเยาวชน

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ การมีส่วนร่วมของเยาวชนกลุ่มเยาวชนตำบลวัด

บ้านโป่งศรีนครร่วมตรวจประเมินครัวเรือน

แยกแยะขยะชุมชน และมีการมอบธงสัญลักษณ์ให้กับ

ครัวเรือน "บ้านสะอาด" เพื่อติดประดับหน้าบ้าน

บ้านโป่งศรีนคร →

กลุ่มโฮมสเตย์

หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste

บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ กลุ่มโฮมสเตย์โป่งศรีนคร แอ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2555 ได้รับการคัดเลือกจากเทศบาลเมืองเชียงราย และเทศบาลตำบลโรงช้าง (อ.ป.ส.) จังหวัดเชียงราย จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม และได้รับการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย จากกรมการท่องเที่ยว ปี 2557 เพื่อเป็นสถานที่พักสำหรับผู้สูงอายุ ครัวเรือน อบอุ่น สบายจากนักท่องเที่ยว และรองรับนักท่องเที่ยวในการเข้ามาเรียนรู้ สัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน ทำให้โฮมสเตย์บ้านโป่งศรีนครเพิ่มขึ้น มีการกระจายรายได้ให้คนในชุมชน และทำให้งานบ้านโป่งศรีนครเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

← บ้านโป่งศรีนคร

เรื่องของการจัดการขยะในชุมชน ทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste)
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘

รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ
หมู่บ้านปลอดขยะ zero waste
บ้านโป่งศรีนคร หมู่ที่ 11 ตำบลโรงช้าง อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

■ **กำนันนภาพ ชัยบัวคำ** “มีความต้องการสอดคล้องกับชุมชนอื่นที่เขามีแหล่งท่องเที่ยว เพราะคนในจังหวัดเชียงรายบางส่วน ไม่รู้จักอำเภอป่าแดด รู้จักรับกต รับผิดชอบ อยากรู้คนอื่น ได้รู้จักชุมชนและได้จะมาเชื่อมโยงเชื่อมโยงกันเองดี และมีความเชิดชูของชุมชนนี้คือชาวบ้าน เชื้อผู้นำ และมีกับบริหารที่เก่ง จึงได้ทำการพูดคุยกับชาวบ้านว่า เราไม่มี ถ้า น้ำตก ร่องแพ ร่องแก่ง เราจะขายได้อย่างเดียวจากการดูข่าวคือ “ขยะ” จึงเป็นที่มาของการริเริ่มโครงการต่างๆ” จนได้รับถ้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2558

←บ้านโป่งศรีนคร